

מג'בל דרוז לכלא צה"ל

רוסן מרחבי
במהדורה ישראלית

כי נאלץ לברוח מסוריה, כי שם נודע כי עלי משרת בצה"ל. לא הועילו טענות הזקן כי בנו נהרג בחולה. השלטונות לא האמינו לו, החרימו את רכושו.

קצין-משטרה גבה-קומה יעץ להביא המל-צות, הבטיח להשאיר את האב במדינה, גם לתת לאשתו להיכנס. עלי התרוצץ בין מפקדי חילי-המעוטים, קיבל מהם אישורים. כשחזר נעלם האב. לעלי, שהסתובב כמטורף, הוגר גבה שמועה: האישה הוחזר לסוריה, נורה על ידי הסורים בגבול. אולם שום גחיה לא נמ' צאה בשטח-ההפקר על-ידי עלי, שערך בעצמו חיטושים נרחבים.

***

הקרב בבית-הקפה

קרוץ בגדים ורעב חזר עלי מן ה'גבול, וכנס לחנות מכולת במעברת חל'סה, ביקש הפיסת סיגריות. המוכרת הצעיר'רה, רחלה, הסתכלה בלקוח המזר, הציעה את ארוחה, הצעיר יפה-התואר נראה לה כחור'לה.

קרה מה שמוכרת היה לקרות. עלי נשאר אצל הצעירה, סיפר לה את הכל. רק סרט קטן שכח: שהוא כבר נשוי. כעבור ארבעה ימים החליטו להתחתן. רחלה, שהיתה בודדה, שמחה. היא נתנה לחתן 25 ל"י להכין את הסכס. ואז הוא נעלם. מסביר עלי: אביו הופיע לו בחלום, הוכיר לו שהוא נשוי.

הוא התיישב בבית-קפה ח'פאי, הזמין כ'סלפון את המשטרה הצבאית והחל אוכל בשקט. היה זה שקט מדומה: כשהופיעו השוטרים הצבאיים התנפל עליהם הצעיר בחימה שפוכה. הוא נשלח לבית-החולים ל'חולירוח בעכו, כשהוא סובל מטראומה (הלם נפשי).

כשהבריא, חיכתה לו רשימת אשמות: נס' יוון לרצוח שוטרים צבאיים, בריחה ממעצר, הצבא העמיד לרשותו את עמירם חרל"ם, עורך-דין צעיר שהממחה בהגנה על בני-מעור'סים שנגרם להם עוול. הגנתו הנלהבת גרמה לביטול האשמה של בריחה ממעצר. על האשמה השניה נידון עלי לחצי-שנה מאסר.

***

מכות בבית-השימוש

בית-הסוהר לא היה עלי פופולארי. כאדם המנוסה במאסר נתמנה לסמל'האסירים, הקפיד על המשמעת ועל ביצוע העבודות. ביום הבירא, כשהיה עלי ב'בית-השימוש, רחוק מעיני השומרים, התנפלו עליו 20 אסירים, הכוהו עד אבדן ההכרה, גרמו לו שטף-דם קשה.

שלושה חודשים שכב עלי בבית-חולים. כששוחרר שוב לא היה מסוגל לעבודה קשה. את אשתו מצא בחדר במרתף הח'פאי הרטוב. אם קיוה לקבל סעד מאגף השיקום, הת'אכזב. האגף סירב בהחלט להכיר בו כנכה מלחמה. קבלת מכות מאסירים אינה פציעה בשדה-הקרב. גם עורך-דין חרל"ם, אליו פנה שנית, לא קיבל זירה לשנות את דעת הממונים. עלי לא קיבל דינה.

בינתיים מקיא הדרוזי-יהודי דם בקיץ ר' מתחלחל בחורף, מרתפו הקטן החל השבוע מתמלא מים, וכאילו כל זה לא הספיק לקתה גם אשתו ברגלה.

טוען עלי ששחררה בצדקמה: הגורל רדף אותי... לו לפחות היתה לי דינה!

כי כבר שרת בחילי-המעוטים. בעיני המפקדים לא מצאה חן ונוכחותו החשודה של דרוזי באיניה. הוא נאסר מיד, נשלח לכלא, בילה שם 17 יום בתא בודד. פעם ביום קיבל מנת'מים. במקום שאר הא'רוחות קיבל מנה גדושה של מכות. בוקר אחד, בשעת הגילוח, חתך לעצמו עלי את הורידים. שאר האסירים צעקו, עלי נלקח לבית-החולים הצבאי. לשם בא קצין-חוקר גבוה.

„דבר ערבית ו' דרש. עלי דיבר ערבית. „הערבית שלך פלשטינית ו' קבע החוקר.

מוכה-גורי עזי
— לילה מס' 1002

במקום להשיב פרץ עלי בכני, סיפר על המכות. הקצין שיחררו ממאסרו, שלחו תז'רה ליחידה, הגיש נגדו כתב-אישום. הא' שמה:

גיוס בשנית מתוך מירמה.

עלי נשפט לששה חודשי מאסר בבית-דין צבאי, בראשותו של רבי-סרן יהודה הוברט. פסק-הדין היה טעון אישור מספק ח'ל'הים ועלי זכה או למעצר פתוח. אך בחזרו ל'אונייתו, הסתכסך עם הממונה עליו שקללו תמיד כערבי מלוכלך. עלי הלך למשטרה ה'צבאית ולפי בקשתו הועבר למחנה-מעבר. כאן שפר עליו חלקו. הוא היה אחראי על הסדר בחדרים, חיכה בסבלנות לאישור ססק' דינו. תחת זאת באה בשורה אחרת.

***

אבא בא מסוריה

יח זה בסוף שנת 1952 כשבא אותו קצין-חוקר ובישר לו כי אביו בא אר'צה, נתפס כמסתנן. הקצין הכביר לבוא לקח'תו אליו אך הימים עברו והקצין לא חזר. על אביו של עלי לא נודע עוד דבר. עלי לא יכול עוד לחכות. הוא ידע כי במעצר פתוח אסור לעזוב את המחנה, אך אהבת האב גברה על חובת החייל.

עלי נסע לדורו האמד סאר אחמאד, שעבד או בצה"ל. גם הוא ידע שאביו של עלי נתפס כמסתנן, הורה לעלי לפנות למש'טרת טבריה שם מצא את אביו והקן שפרץ בככי כשראה את בנו, סיפר לו תוך דמעות

רחוב המכבים 10, חיפה. במרתף אחד הבתים הערביים, ישנם שני חדרים קטנים. באחד מהם נמצא, מלבד מרוב הביוב של הבית, זוג צעיר. כל ריהוטו של החדר הוא מיטה גדולה, הנראית כשריד מתקופת קום, חבית מים ושולחן-מטבח רעוע, ולידו ארון בגדים אשר צבעו דהה מזה עידן ועידנים. לעת לילה נפרשת מחצלת קש על הרצפה, כמיטה לאם הזקנה של האשה הצעירה. ביום מסירים את המחצלת מחוסר מקום. מדי פעם עובר המרזב על גדותיו. או מוצף החדר, ועל הדיירים למצוא מקלט במקום אחר. הדיירים הם בני משפחתו של אדם אשר סיפורו מצלצל כמתאים ללילה האלף ושניים של סופרת מרחבית חדשה.

***

רימון בדרך דרמשק

לפני כעשרים שנה נתגרש דרוזי אחד מאשתו בכפר ניגראן שבג'בל'דרוז. הוא פשוט שלחה אל משפחתה, כשילד כן שלוש נתון בזרועותיה. אותו דרוזי, אבו עלי מנדיק, אהב אשה אחרת, כסף היה בידו לשלם את המוהר הנדרש. הוא הקים לעצמו משפחה חדשה, ואילו אשתו הראשונה הל'כה ממנו לבית הוריה בטואידה. אולם גם היא התחתנה שוב. עלי הקטן נשאר בבית סבתו ולמד בבית-הספר הכפרי שבמקום. שנה אחר שנה הלפה, עלי הקטן היה ככל שאר ילדי הכפר. הוא הלך יחף, לבוש בגדים בלויים במקצה, למד לקלל ואף לידות אב'נים בשעת הצורך. מדי פעם הלך לבקר אצל אמו, שנישאה לסעיד אבאב.

הוא עבר לחיפה, פגש בשני דרוזים מדלית אל-כרמל, שיעצוהו לפנות לאגף השיקום של משרד הביטחון. עלי זכה לחדר כחייל משוחרר.

החדר היה ברחוב יוחנן הקדוש. חברו ל'חדר היה סלימאן ראד, דרוזי שעבד בתברת של רצה להתחתן. באין חדר — אין אשה ואין נשואין, הוסבר לעלי תוך מריבות אינ'סופיות עד שהשתכנע: עזב את חדר-המריבה עבר למעברת פתח-תקוה והחליט להתחתן אף הוא.

בחירת-לבו היתה רוזה השחרחרת, יהודיה צעירה מהלבנון שגרה במעברה. אלא שבמ'דינת-ישראל הדמוקראטית לא יתחתנו דרוזי ויהודיה. עלי המיר את דתה הסודית של אבו תירו, התגייר אצל הרב מיכאל שמריהו, קרא לעצמו אליהו אוסי. הווג המאושר גר בצרי'טון המעברה.

בחפשו עבודה בתל-אביב נתפש אליהו אוסי כמשמטש מגיוס. בשום כרטיס לא היה רשום ששירת א'י-פעם בצה"ל. הוא יכול היה לגלות את שמו הקודם, אולם לא היה לו כל חשק לכך. אחרי שהפך ליהודי, רצה גם לשרת כיהודי. ממילא לא היתה הפרנסה מצ'ייה. במקום לגלות את זהותו האמיתית, הפך בפעם השניה בחייו לטירון בצבא'ההגנה.

אמנם, פעם ניסה לספר לרב-סמל כי כבר

פרקליט חרל"ם

במרתף מזל מים —

שירת בצבא, ושעל כן הוא מומחה בקיפול שמיכות ושאר דברים חשובים. אך לרב-סמל לא פנאי לסיפורי-הבאי. הוא השתק את הסוראי צפרות: „לא שאלתיך ו' עלי נשלח כמלח לאחת מאוניות ח'ל'הים.

***

17 יום בכלא

לשרות באניה היה קשה. האידיליה, עליה חלם עלי, לא נתגשמה. הוא התחרט במהרה, נזכר שיש לו תרופה: לספר למפקרו

יום אחד, כשהיה עלי בן 15, נכנס לבית אמו ומצא אותה ממרתת בככי. להפצרותיו סיפרה שבן-דוד בעלה הראשון, אחמד עבאס, שטר מסעם כלטונות סוריה, היכה אותה מכות נאמנות, כי רצה לשאת את בתה בת ה'12 מבעלה השני.

הם עלה לראשו של עלי. גבר דרוזי, אינו יכול לשבת בחיבוק ידיים שעה שור משפיל את אמו. עלי לא רצה להיות לעלץ ולקלס כין חבריו לעבודה.

באין כסף אחר, מכר את מכנסיו הטובים, קנה תמורתם שני רימוניי ויצא לדרך, כדי לנקום את נקמת אמו ולגאול את כבוד מש'פחתו. התוכנית היתה משוטת. עלי הלך ל'כביש הראשי, בואך דרמשק, בו עבר מדי פעם סטרול השוטרים הרכובים, עליהם נמנה גם אחמאד עבאס, מחלל כבוד המשפחה. עלי הלך ליט לארוב למשמר השוטרים, לזרוק עליו את הרימונים.

שמר השוטרים עבר. הצעיר זרק את הרימונים, הרג סוס ונתפס. מעליב משפח'תו לא היה בין השוטרים, אך עלי עצמו נח'כש בבית-הסוהר, ישב בו כחצי-שנה. כשעזב את בית הסוהר לא יכול עלי, שנקרא בינתיים עלי אבו אסי, לחזור לכפר אמו, כי כיצד ייראה במקום שכבודו נפגע? הוא הסתובב. אביו, שהיה בעל חנות מכולת גדולה, אדמות רבות ושתי חנותות-מים, הו' מינו אליו. עלי לא הסכים, חשש שמא פרוץ ריב ביניהם על אמו. הוא לא רצה להרים יד על אביו.

***

זוחם חירות ישראל

לדחמת השחרור פרצה בארץ-ישראל. הדרוזים הצטרפו למלחמה. גם עלי שמע על כך. הסורים רצו לגייסו לצבא, אך עלי החליט שמוטב לו להילחם נגד אלה שהר'חבתו בבית-הסוהר.

בספטמבר 1948, עבר עלי את גבול המג'דס, יחד עם דרוזי אחר, פנה אל' - החמד אל-אחמד, קרובו ששירת בצה"ל. בהמלצתו נתקבל לחילי-המעוטים, ליחיות הדרוזים. הוא עבר עם יחידתו לג'ב, שרת בסדום. נלחם בעין-גדי ונפצע בידו הימנית. כתוצאה מכך שוחרר.

עבודה לא היתה לעלי. תחילה הסתובב ב'עכו, קיבל ארבע ל"י לחודש דמי שיקום.

את הלי"ש הדרושה. אולם גם דבר זה היה קשה. בארץ קיים מחסור חמור במדיומים, אנ'שים המחוננים בשרון לתחן בין אנשים חיים לבין גשמות המתים. אמנם, פה ושם קיים מדיום גם בארץ, אולם חוגים סגורים רבים של ספיריטואליסטים הפקיעו אנשים יקר-ערך אלה לעצמם. שומרים עליהם מכל מהו, אינם מפרסמים את הדבר הרביים. „הורי בלי מלטי", נאנת גולדגרס, הספיריטוא'ליסטי-החשמלאי, „אי אפשר לשמוע גם את

אחותי-האדם, באחדות האלוהים ובהמשך חי האדם אחרי המוות", לימד את הפקיד העיקש. אולם גם זה לא עזר. ענת יוסף פולטיס: „לא!"

לשוא הועיק הספיריטואליסט הצעיר את התנועה הספיריטואליסטית בישראל, שמיס'דה משה בהרב, ממנהלי מפעל המלח בערבה, שיגר מחאה למשרד האוצר.

יתכן שגולדגרס יכול היה לקבל עצה מ'אחד מגדולי הכלכלה של הדורות שעברו, כי גון אדם סמית או קארל מארכס, כיצד להשיג

ביקש הקצבה של ל"ש אחת. אולם ההנמקה היתה בלתי-רגילה: הסכום היה דרוש לגולד'גרס לתשלום דמי-הכרז באיגוד העולמי של הספיריטואליסטים בלונדון.

הפקיד הפרוזאי לא האמין בקשר הבינעול'מי עם העולם הבא. הוא כתב תשובה ברו'רה, שהתרכזה במסיב למלה אחת: לא.

ד'ר'ש: מדיום. זה היה לפני שנה וחצי. אולם גולדגרס (31) חשמלאי אהוד ורוחק, לא הסתפק בתשובה כל כך שגרתית. האר'גוד הוא פילנטרופי, קוסמופוליטי, דוגל ב'

אשמת עבירתה המקורית: ארגון האסיפה וההפגנה נגד מ'ג'ולגולת. גם הפעם הוכיח סרן בן שלום את יעילותו, ססק לסלים אב'רהים אחמד חמישה חודשי מאסר ולאברהים שוקרי שמשום — ששה.

מנגנון הקרב על הלירה

פקיד האוצר בירושלים הוטעע כשקיבל את מכתב-הבקשה. הוריישה שהופתה אליו היתה צנועה למדי: חנן גולדגרס מחולון